

Energiakogukondade toel püüab Modena „olla energiaalase ülemineku peategelaste hulgas“

Alessandra Filippi, Modena abilinnapea, Itaalia

Itaalia linnapeade paktile allakirjutanud Modena linna jõupingutusi CO₂-heite vähendamise ja säästvate energeetikale ülemineku valdkonnas kajastab hiljuti Itaalia ajakiri Forum PA. Linna esindaja rõhutas lisaks energiakogukondade potentsiaalile ka Euroopa linnapeade paktiga ühinemise tähtsust seatud eesmärkide saavutamisel.

Esimene G20 tippkohtumine Roomas ja seejärel COP26 Glasgow's on selgelt esile toonud meie planeedi looduskeskkonna seisundi ja selle, kui oluline on viivitamatult tegutseda, teostades tõhusa energiaalase ülemineku ning arendades välja keskkonnasäästlikkusega arvestava majandus- ja tootmisstruktuuri. Modena omavalitsuse eesmärk on olla üheks peategelaseks kliimamuutuste vastu võitlemiseks toimivas energiaalases üleminekus. Teisest küljest nõudis enne ülemaailmse COVID-19 pandeemia algust miljoneid inimesi tänavatel kliimaõiglust. Kuna sotsiaal-, tervishoiu- ja kliimakriisid on omavahel seotud, vajavad need probleemid ühiseid lahendusi. Energiakogukonnad võiksid aidata lahendada kõiki neid probleeme.

Mis on energiakogukonnad?

Energiakogukonnad põhinevad süsteemsel koostööl kohalike valitsusasutuste, ettevõtete ja kodanike vahel, kes otsustavad arendada taastuvatel energiaallikatel põhinevaid energiataristuid ja rakendada omatarbimist jagamispõhise mudeli kaudu. See on suurepärane vahend nii kliimamuutuste kui ka enam kui kaht miljonit Itaalia perekonda mõjutava kütteostuvõimetuse vastu võitlemiseks. Kuna see kaasab otseselt kogukonda, tõstab see hädavajalikku teadlikkust sellistes põhiküsimustes nagu energeetika.

Energiakogukondi tuleks rahvusvaheliselt tunnustada Pariisi kokkuleppe eesmärkide saavutamise olulise vahendina, sest need aitavad lahendada ühtaegu mitut probleemi.

Kasutajate teadlikkus ja kaasamine

Energiakogukonnad võivad CO₂-heite vähendamisse kaasata suure hulga mitmesuguseid osalejaid. Taimede lähedus tarbijatele toob paljudel juhtudel kaasa kasvukohtade loomise hoonete katustele või lähedusse, tõmmates tähelepanu kodanike aktiivse osaluse temaatikale. Üsikasutajate osalus ja selliste süsteemide majanduslikud eelised viivad kogukondade liikmed energiasäästlikuma käitumiseni ja üldisemalt suuremale teadlikkusele elektrienergia tootmise, tarbimise ja müügi vallas.

Need elemendid võivad omakorda viia uuenduslike tehnoloogiliste lahenduste kasutamiseni, näiteks mudel, mis kujundab koormusprofiili vastavalt võrgu vajadustele, s.o tarbijate tegevusele. Lõpptarbijad kannavad nii suuremat vastutust ja kogevad vajadust viia oma koormus- ja tootmisprofiilid kooskõlla ning oma väikest süsteemi esmatasandil tasakaalustada.

Arenev õigusraamistik

Energiakogukondade õigusliku raamistiku määratlevad taastuvenergia direktiiv (RED II), selle osaline ülevõtmine ja Itaalia seadusandlusesse ülevõetud Milleproroghe dekreet. Nendega luuakse võimalus luua kogukondi, mis vahetavad energiat nii kohese kui ka hilisema kollektiivse omatarbimise eesmärgil.

2021. aasta mai Legambiente aruandes pealkirjaga „Taastuvad omavalitsused“ vaadeldi vähemalt 30 kohalikku energiakogukonda, mis kasutavad taastuvaid energiaallikaid ja tegelevad kollektiivse omatarbimisega. See on liikumine, mis kulgeb kiiremini kui suurte jõujaamade rajamine ja viitab selgele huvile alt-üles lähenemise suhtes.

Modena omavalitsuse poolt linnapeade pakti liikumise raames võetud kohustus

CO₂-heite vähendamise protsess on viimastel aastatel järsult kiirenenud ning keskkonnaalase, majandusliku ja sotsiaalse jätkusuutlikkuse küsimused on muutunud keskseks mitte ainult Euroopa tasandil, vaid ka kohalike omavalitsuste poliitikas. Modena asukohas on õhukvaliteet kriitiline teema ja seetõttu on üleminek rohelinele energiale eriti pakiline inimeste heaolu parandamiseks.

Enamik AESSi liikmesomavalitsusi on ühinenud linnapeade pakti võrgustikuga ning koostanud säästva energia ja kliimaalased tegevuskavad (SECAP). Modena omavalitsuses kiideti kava 2021. aasta veebruaris heaks ja selles seati eesmärk vähendada 2030. aastaks CO₂-heidet vähemalt 55% võrra kooskõlas ELi eesmärkidega. Linnapeade pakti algatus avaldas positiivset mõju riigi tasandil, kaasates suure hulga linnu ja sidusrühmi ning suurendades teadlikkust kliimaküsimustest.

Kuna mõnedes väikestes ja keskmise suurusega omavalitsustes on esinenud sisemisi probleeme, tuleks võimaldada uusi vahendeid ja/või muuta olemasolevad tõhusamaks, et nad saaksid täiel määral oma tegevuskavasid rakendada. Kava näib toimivat hästi, sest üha rohkem linnu kaasab ennetavalt oma kohalikke sidusrühmi ja loob edukalt energiakogukondi.

Energiakogukondade projektid

EIT Climate-KIC Euroopa fondi kaasrahastamise toel käivitasid AESS, ENEA ja Bologna Ülikool 2019. aasta septembris projekti GECO (Green Energy Community), milles osalevad kodanikud, kohalikud ühendused ja ettevõtted. 2023. aastaks luuakse selle raames Emilia-Romagna esimene virtuaalne energiaühendus Bolognas.

GECO juhib kaheksa uue taastuvenergia elektrijaama arendamist, sealhulgas CAAB/FICO põllumajandustööstuskeskuse elektrijaam, biogaasijaam orgaaniliste jäätmete kõrvaldamiseks ning fotogalvaanilised päikeseelektrijaamad elamute, ostukeskuste, moeuuringute instituudi, ZR Experience'i ja naaberettevõtete katustel.

Kokkuvõttes lisavad fotoelektrijaamad 14 MW uut energiat ning toodavad 2023. aastaks üle 15,4 miljoni kWh aastas, vähendades energiatarvet 120 MWh võrra aastas ja vältides aastas 58 000 tonni CO₂ heidet atmosfääri.

Projekt on juba käimas ja hõlmab energiavoogude (energia tootmine, ladustamine ja tarbimine) analüüsi platvormi väljatöötamist, mis aitab tagada energia pändlikkust ühendustes, et ühenduse liikmed saaksid jälgida nii oma energiatarbimist kui ka panust ühendusse.

Energiakogukonnad: lahtised küsimused

Isetootmist ja energiavahetust käsitlevate Euroopa direktiivide osaline ülevõtmine on võimaldanud alustada paljude algatustega, mille tulemused on uskumatud, arvestades, et seadus kiideti heaks vaid napilt üle pooleteise aasta tagasi. Kuid esile on kerkinud mõned olulised küsimused ja teised ootavad endiselt vastuseid.

Energiakogukondade suurus

Energeetikakogukondade suuruse määramine elektrotehniliste parameetrite alusel piirab sageli projektide osalemispotentsiaali, eriti ehitiste puhul, mille võimsus on üle 150 kW.

Tänapäeval premeerivad stiimulid energijagamist ainult tariifi põhjal, sõltumata jaamade suuruselt. Üks esile kerkinud olulistest küsimustest on seotud väikeste jõujaamadega, mis on osutunud jätkusuutlikuks ainult maksusoodustuste ja lisatoetuse abil. Alt-üles initsiatiivide jätkumise tagamiseks peavad need projektid olema ka majanduslikult elujõulised.

Mehhanismi juhtimine

Mehhanismi juhtimine on kujunenud tundlikuks küsimuseks: seda mõjutab Euroopa tasandi muudatus, mis näeb ette liikmetele otse nende arвете põhjal soodustuste eraldamist, tekitades aga mitmeid võimalikke keerukusi juhtimises ja riski, et praegu välja töötatud ärimudelid kaotavad toimivuse. Lisaks on juhtimisega seoses vaja kaaluda mudeleid, mida saab hallata alt üles väikeste koosseisude puhul, vältides samas riski, et keeruka halduse kulukus nullib saadavad hüved ja muudab süsteemi ebaatraktiivseks. Peaksime kaaluma ka juhtide aktiivset rolli, kohaldades mahaarvamist otse arvel, kuid vabas ja mitte kohustuslikus vormis.

Kliimaneutraalsuse eesmärgi saavutamiseks vajalik kiirem tegutsemine

Tänapäeval katab Itaalias üle 1,1 miljoni taastuvenergiajaama 37,6% kogu elektritarbimisest ja 19% kogu energiatarbimisest. Need jaamad põhinevad mitmesugustel tehnoloogiatel, mille eesmärk on toota elektri- ja/või soojusenergiat kõikides omavalitsustes. Et võetud kohustustest kinni pidada ja tähtaegadest kinni pidada, on protsessi kiirendamiseks vaja kiiret ja konkreetset sekkumist. Energiakogukonnad võiksid sellesse anda olulise panuse.